

Uchwała nr 4
Zebrania Sędziów Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 11 lutego 2020 r.

W wyroku Wielkiej Izby Trybunału Sprawiedliwości z 19 listopada 2019 r. wydanym w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18:

- stwierdzono, że „choć organizacja wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich należy do kompetencji tych ostatnich, to wciąż przy wykonywaniu tej kompetencji państwa członkowskie mają obowiązek dotrzymać zobowiązań wynikających dla nich z prawa Unii” (teza 75);
- uznano, że „wymóg niezawisłości sędziowskiej, stanowiącej integralny element sądenia, wchodzi w zakres istoty prawa do skutecznej ochrony sądowej oraz prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, które to prawo ma fundamentalne znaczenie jako gwarancja ochrony wszystkich praw wywodzonych przez jednostki z prawa Unii, oraz zachowania wartości wspólnych państwom członkowskim wyrażonych w art. 2 TUE, w szczególności wartości państwa prawnego” (teza 120);
- wskazano na konieczność badania, czy sąd jest niezawisły i bezstronny w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (teza 127 i 128 i nast.);
- wyrażono także stanowisko, że na sądzie odsyłającym – w przypadku stanowiących przedmiot orzekania pytań prejudycjalnych – „będzie należało ustalenie – na podstawie wszystkich okoliczności zarówno faktycznych, jak i prawnych, dotyczących zarazem okoliczności, w jakich członkowie Krajowej Rady Sądownictwa (KRS) zostali wybrani oraz sposobu, w jaki organ ten konkretnie wypełnia wyznaczoną mu rolę – czy KRS daje wystarczające gwarancje niezależności od organów władzy ustawodawczej i wykonawczej” (teza 140).

W konsekwencji – w przypadku powzięcia wątpliwości w tej materii – obowiązek badania, czy KRS daje wystarczające gwarancje niezależności od organów władzy ustawodawczej i wykonawczej, zaś sąd powołany przy udziale tego organu spełnia w konkretnej sprawie warunek niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, spoczywa na wszystkich sądach polskich przy rozpoznaniu konkretnej sprawy, w której te wątpliwości zostaną podniesione.

Kryteria, w oparciu o które należy przeprowadzić badanie tych okoliczności, zostały zakreślone w dalszych tezach wyroku Trybunału Sprawiedliwości, a następnie doprecyzowane – z zakreśleniem ram, w jakich to badanie winno się odbywać – w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. w sprawie BSA I-4110-1/20.

Zaniechanie wykonania tego obowiązku w przypadku podniesienia tych wątpliwości przy rozpoznawaniu konkretnej sprawy, spowoduje daleko idące konsekwencje przede wszystkim w sferze funkcjonowania Polski jako demokratycznego państwa prawa, stabilności obrotu prawnego, a w dalszej perspektywie – wykluczenia z europejskiego porządku prawnego.

Spowoduje to konsekwencje wiążące się ze skutecznością skarg obywateli polskich przed ETPC. Dla skutecznego wniesienia każdej skargi do ETPC, podważenia orzeczeń sądów polskich i odpowiedzialności odszkodowawczej Państwa, nie będzie konieczne wykazanie naruszenia niezawisłości lub bezstronności sądu w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, lecz wystarczy sam fakt niezbadania w oparciu o wskazane wyżej kryteria, czy do takiego naruszenia doszło.

*

Zebranie Sędziów Sądu Apelacyjnego zobowiązuje Prezesa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku do opublikowania treści niniejszej uchwały na stronie internetowej Sądu Apelacyjnego w Gdańsku oraz przedstawienia jej do wiadomości Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkom Sejmu i Senatowi, Przewodniczącemu Krajowej Rady Sądownictwa, Ministrowi Sprawiedliwości oraz Prezesom Sądów Apelacyjnych.